

**La presa de possessió de la
comanda hospitalera de l'Espluga
de Francolí per Galceran de
Vilallonga (1679-1680)**

Josep M. Llobet i Portella

La presa de possessió de la comanda hospitalera de l'Espluga de Francolí per Galceran de Vilallonga (1679-1680)

Josep M. Llobet i Portella

Universidad Nacional de Educación a Distancia

Centre associat de Cervera

Canceller Dou, 1. 25200 Cervera

jllibet@cervera.uned.es

Paraules clau: L'Espluga de Francolí, orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, jurisdiccions, segle XVII.

Keywords: *L'Espluga de Francolí, Order of the Hospital of Saint John of Jerusalem, jurisdictions, 17th century.*

Resum

A partir de dos documents es comenta la presa de possessió, feta dues vegades, de la comanda hospitalera de l'Espluga de Francolí pel comanador Galceran de Vilallonga.

Abstract

Analysis of two documents commenting on the investiture (that took place twice) of the Hospitaller command of l'Espluga de Francolí by the commander Galceran de Vilallonga.

El mes d'octubre de 1679 morí Josep de Riquer i Vega,¹ comanador de la comanda hospitalera de l'Espluga de Francolí i els seus membres. Calgué, doncs, que el succeís un altre comanador i que aquest prengué possessió de la comanda. El 6 de desembre d'aquell any, en prengué possessió, provisionalment, Galceran de Vilallonga, que era comanador de la comanda de Vilafranca del Penedès² i re-

¹ Fou enterrat a Lleida: FRANCESC ESTEVE I PERENDREU, "Don Josep de Riquer, comanador santjoanista de l'Espluga de Francolí, enterrat a l'església parroquial de Sant Llorenç de Lleida", *Actes de les primeres jornades sobre els ordes religioso-militars als Països Catalans (segles XII-XIX)*, Diputació, Tarragona: 1994, p. 418-427.

² Joaquim MIRET I SANS situa Galceran de Vilallonga com a comanador de Vilafranca entre els anys 1663 i 1678. Ens diu també que fou comanador de l'Espluga fins l'any 1684, en què morí a Cervera (*Les cases de templers i hospitalers a Catalunya*, Barcelona: 1910, p. 523 i 526.

ceptor de l'orde al principat de Catalunya (Document número 1). És interessant observar que, en demanar Galceran de Vilallonga que els habitants de l'Espluga de Francolí li prestessin sagrament i homenatge de ser bons i fidels vassalls, aquests habitants li contestessin que ho farien si abans ell jurés els privilegis i consuetuds de la població i els fossin perdonats els delictes que haguessin comès fins aquell dia.

Ho acceptà amb certes condicions Galceran de Vilallonga, juraren els habitants i, a continuació, el cavaller hospitaler prengué la possessió demanada.

En senyal de possessió dels delmes, censos, quísties, joves i altres drets dominicals, Joan Tibau, jurat primer, donà a Galceran de Vilallonga un grapat de blat, un grapat d'ordi, una gerra plena de vi i unes quantes monedes.

En senyal de possessió de la vila, Galceran de Vilallonga, atès que no hi havia portes al portal de la Font, entrà i sortí a través de l'esmentat portal.

En senyal de possessió del terme, el cavaller va rebre terra i herbes i ho va espargir. En senyal de possessió del castell, Galceran de Vilallonga va tancar i obrir les portes de l'edifici.

A continuació, tots es dirigiren a la plaça Major de la població, on, en senyal de possessió de la jurisdicció civil, el cavaller es posà i es tragué un guant i en senyal de possessió de la jurisdicció criminal desembeinà l'espasa i, elevant-la davant seu, llançà, juntament amb els assistents, tres visques a l'orde i el comanador.

Després, continuant amb la presa de possessió, revocà els oficis de batlle i sotsbatlle que tenien, respectivament, Joan Òdena i Jaume Ditlla i, seguidament, els tornà a nomenar per als mateixos oficis.

El dia 8 de juliol de l'any següent, Galceran de Vilallonga prengué possessió definitiva de la comanda de l'Espluga de Francolí mitjançant el seu procurador, Magí de Vilallonga i Saportella (Document número 2).

Sabem que la provisió de nomenament havia estat atorgada per Nicolau Cotoner, gran mestre de l'orde, a Malta el dia 22 de març de 1679.

L'acte de presa de possessió fou similar al de la primera vegada.

Tant en la primera presa de possessió com en la segona, un notari en deixà constància legal mitjançant, respectivament, els dos documents que transcrivim al final.

Hi ha una edició de l'any 2006 amb una extensa introducció a cura de Josep M. Sans i Travé). En relació amb el domini senyorial del comanador sobre l'Espluga disposem del treball de Salvador Claramunt i Jordi Bolòs "El Capbreu de la comanda de l'Espluga de Francolí de 1558", *Arrels* (l'Espluga de Francolí), 7 (1989), p. 17-316.

Habitants de l'Espluga de Francolí esmentats als documents

Altarriba, Pere-Joan	Martí, Francesc
Anguera, Francesc	Mestre, Francesc
Anguera, Pau	Micó, Josep
Badia, Pere	Móra, Macià
Bernat, Jaume-Joan	Nogués, Ramon
Boqué, Rafel	Òdena, Joan
Borges, Ramon	Oliver, Pere-Joan
Calbet, Lluís	Pallisser, Francesc
Cantí, Joan	Poca, Francesc
Carnisser, Pau	Prats, Joan
Creus, Joan	Prunera, Vicenç
Ditlla, Jaume	Reguer, Pau
Espasa, Carles	Roig, Jeroni
Esteve, Jaume-Joan	Rossell, Rafel
Esteve, Miquel	Simó, Pere
Fabregat, Pau	Texidor, Jaume
Forés, Pau	Tibau, Joan
Guasch, Jaume	Torres, Miquel
Guasch, Pau	Vallverdú, Josep
Llobera, Joan	Vila, Jacint
Malet, Antoni-Joan	Vilar, Pau
Martí, Antoni-Joan	Xambó, Marià

Apèndix

Document 1

1679, desembre, 6, l'Espluga de Francolí

Galceran de Vilallonga, cavaller de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, comanador de la comanda de Vilafranca del Penedès i receptor de l'orde al principat de Catalunya, pren possessió de la comanda de l'Espluga de Francolí i els seus membres a causa de la mort del comanador Josep de Riquer i Vega.

Arxiu Comarcal de la Segarra, Fons Notarial, Cervera, 104, Joan Montaner, *Manual*, 1678-1679, f. 1136v.

Die VI mensis dezembris anno a nativitate Domini M DC LXXVIII in villa de la Spluga de Francolí, archidioecesis tarraconensis.

Convocatis et congregatis in domo universitatis villae Espalunchae de Francolino, archidioecesis tarraconensis, baiulo, iuratis et singularibus eiusdem loci ad instantiam et requisitionem

illustris et nobilis fra don Galcerandi de Vilallonga, militis sacrae ordinis et militiae Sancti Ioannis Hierozoli[m]itanensis, comandatoris comandae seu praeceptoriae Villae Franchae Penitensis, barchinonensis dioecesis, receptorisque pro dicta sacra religione in presenti principatu Cathaloniae, de mandato vero dicti et infra scripti baiuli, quorum nomina et cognomina sic convocatorum sunt quae secuntur:

Joan Òdena, balle, Jaume Ditlla, sotsbatlle, Joan Tibau, oller, Miquel Torres, cirurgia, Pau Carnisser, jurats, Francesch Poca, Pau Vilar, Pau Reguer, Francesch Pallisser, Francesch Anguera, Pau Guasch, Pau Anguera, Jaume Teixidor, Joseph Vallverdú, Jaume Guasch, Joan Creus, Francesch Mestre, Joan Llobera, Pau Fabregat, Carlos Espasa, Vicens Prunera, Francesch Martí, Pere Joan Oliver, Joan Prats, Pere Joan Altarriba, Miquel Esteve, Joseph Micó, Jaume Joan Bernat, Pau Forés, Ramon Borges, Mariano Xambó, Joan Cantí, Ramon Nogués, Rafel Boqué, Geronim Roig, Lluís Calbet, Jaume Joan Esteve, Rafel Rossell, Pere Simó, Macià Móra, Pere Badia, Antoni Joan Martí, Antoni Joan Malet, omnes singulares et habitatores dictae villae et termini de la Spluga de Francolí, quibus sic convocati in dicta domo ubi alias pro his similibus et infra scriptis negotiis pertractandis soliti sunt convocari et congregari et ibi tanquam maior et senior pars et plusquam duae partes singularium et habitantium dictae villae, habito tamen respectu absentium infirmorum et aliorum in dictis convocacione et congregacione interesse non valentium, concilium generale tenentes et dictam universitatem dictae villae de la Spluga de Francolí representantes, quibus sic convocatis, dictus illustris dominus fra don Galcerandus de Vilallonga, uti receptor praedictus verbo exposuit sequentia: “Balle, jurats y singulars de la present vila de la Spluga de Francolí, ja sabreu com nostre Senyor és estat servit de aportar-se'n a major vida la ànima de fra don Joseph de Riquer y Vega, comanador de la encomanda de la present vila de la Espluga de Francolí y sos membres y axis de la present vila y senyor de aquella, y com per mort de dit fra don Joseph de Riquer y Vega, segons los statuts de dita sagrada religió, se ha observat axis y se observe de maig a maig per enter tenir lloch dita sagrada religió en ocupar la encomanda del tal que mor, fent tots los fruys de aquella per dita sagrada religió y tot lo demás com si lo tunch comanador visqués, spectant a dita sagrada religió la pocsessió de las vacans y senioria de aquellas y per dita sagrada religió al receptor que aquella en tot temps és, per ço y altrament per dita sagrada religió y en nom de aquella com a receptor predit, vos insta, interpel·le y requereix li doneu pocsessió de tots los delmes, censos, quísties, joves y demás drets dominicals que sempre ha acostumat rèbrer en dita vila y terme de la Spluga de Francolí axis lo dit fra don Joseph de Riquer y Vega, com a comanador predit, com als antecessors comanadors, y que li presteu sacrament y homenatge de ser bons y llealls vassalls de dita sagrada religió y a ell, en nom de aquella, durant dit temps, altrament protesta contra de vosaltres de tot lícit y permès contra los vassalls que recúsan prestar lo sacrament y homenatge a son senyor”.

Et in continenti supra dictis exposatis et per dictos baiulum, iuratos et singulares auditis et intellectis, dicti baiulus, iurati et singulares unanimiter et conformes verbo respondendo dixerunt que estan prompts y aparellats en prestar dit sacrament y homenatge y donar dita pocsessió ab què primer dit il·lustre senyor fra don Galceran de Vilallonga, receptor predit y axis en nom de dita sagrada religió, si[a] servit, com li suplican, jurar-los primer los privilegis y consuetuts a dita universitat concedits per los senyors de dita vila y remètrer-los qualsevols delictes, en cas per algú de ells sien perpetrats, fins vuy comesos, y escansel·lar-los qualsevols enquestas contra de ells fulminades.

Et in continenti dictus illustris fra don Galcerandus de Vilallonga, receptor praefatus, nomine dictae sacrae religionis, verbo respondendo dixit que estava prompte y aparellat en jurar los dits privilegis y consuetuts en quant estan en pocsessió de usar-ne y no altrament y juntament remet qualsevols delictes fins vuy perpetrats per dits singulars y habitants com no sien casos atòrs y de mort y altres que no sien compresos ab pena temporal ni hi hage instància de part y axis, com a receptor predit, en dit nom y per dita sagrada religió y en nom de aquella, posant la mà sobre de la creu e/o venera que aporta de dita sagrada religió, los ha jurat diys privilegis, usos y consuetuts conforme desobre se ha offert y, aquells jurats, assentat dit il·lustre y noble senyor fra don Galceran de Vilallonga, receptor predit, ha pres la vara del dit balle y sotsballe y després dits balle, sotsballe, jurats y singulars, uns après altres, en la forma acostumada, li han prestat sacrament y homenatge, prometent ésser bons y llealls vassalls de dita sagrada religió.

Postea autem, in signum possessionis dictis decimarum, censuum, questionum, iovarum et aliorum iurium dominicalium dictus Ioannes Tibau, iuratus primus in ordine, in presentia et de voluntate supra dictorum singularium, nomine dictae universitatis et proprio, tradidit dicto illustri fra don Galcerando de Vilallonga, receptori praedicto, quoddam pugnum tritici, aliud ordeï et quandam anforam vini et aliquos nummos, quae omnia accepit dictus illustris fra don Galcerandus de Vilallonga uti receptor praedictus in substituti notarii et testium infra scriptorum presentia.

Deinde autem, dictam possessionem continuando, accepit possessionem dictae villae, in signum cuius dictus illustris fra don Galcerandus de Vilallonga, nomine quo supra, quia non erant ianuae in quodam portali dicto de la Font intravit et exivit in eo.

Postea autem, procedens ad ulteriora in dicta possessione, in presentia omnium supradictorum, supradictus illustris fra don Galcerandus de Vilallonga, nomine iam dicto, accepit possessionem termini dictae villae de la Spluga hoc nempe modo quod constitutus personaliter dictus illustris et nobilis fra don Galcerandus de Vilallonga, nomine sepe dicto, intus quandam petiam terrae cuiusdam particularis dictae villae per inspectionem oculorum possessionem dicti termini, in signum cuius accepit terram et herbas et illas spersit.

Item etiam, dictam possessionem continuando, constitutus personaliter dictus de Vilallonga, uti receptor praefatus, in presencia supra dictorum baiuli, iuratorum et caeterorum singularium, intus castellum dictae villae, accepit possessionem de eodem castro, in signum cuius clausit et aperuit ianuas dicti castri.

Rursus, dictam possessionem continuando, constitutus personaliter dictus de Vilallonga, uti receptor praefatus et pro dicta sacra religione, in platea Maiori dictae villae de la Spluga de Francolí, omnibus supra dictis existentibus, accepit possessionem de omni iurisdictione, tam civili quam criminali, in signum cuius scilicet iurisdictionis civilis se calceavit et excalceavit quandam chirothecam et in signum dictae iurisdictionis criminalis desambaynavit ense et illam absque vagina manu alta habentem, omnes in dicta possessione existentes, unanimes et conformes, vociferarunt tribus vicibus: “Visca la sagrada religió de Sant Joan de Jerusalem y per ella lo il·lustre y noble senyor fra don Galceran de Vilallonga, recebidor de dita sagrada religió y, en nom de aquella, comanador de la encomanda de la Spluga de Francolí y sos membres y axís senyor de la present vila y terme”.

Denique autem, dictam possessionem continuando, dictus illustris fra don Galcerandus de Vilallonga, nomine dictae sacrae religionis, dictos Ioannem Òdena, baiulum, et Iacobum Ditlla, subbaiulum, a dictis offitiis baiuli et subbaiuli revocavit citra tamen infamiae notam dictae sacrae religionis et in eodem ipso tempore durante beneplacito dicti illustris et nobilis fra don Galcerandi de Vilallonga, dicto nomine, et non amplius noviter creavit dictum Ioannem Òdena et dictum Iacobum Ditlla in baiulum et subbaiulum dictae villae et termini de la Spluga de Francolí, cum omnibus salariis, gratiis et prerogativis, quiquidem Ioannes Òdena, baiulus, et Iacobus Ditlla, subbaiulus, acceptarunt dictum offitium baiuli et subbaiuli et prestarunt sacramentum et homagium ore et manibus comandatum in posse dicti illustris et nobilis fra don Galcerandi de Vilallonga, receptoris praedicti, et promiserunt quilibet illorum in dictis offitiis bene et legaliter se habere, iustitiam subditis omnimodo meliori ministrantur et omnia alia facient quae ad offitium baiuli pertinent. Et dictus illustris fra don Galcerandus de Vilallonga, uti receptor praedictus, iussit dictis singularibus et habitantibus ut habeant, teneant et recognoscant dictum Ioannem Òdena uti baiulum et dictum Iacobum Ditlla uti subbaiulum parentaque et obediant ordinibus et mandatis illorum durante offitio baiuli et subbaiuli. Et dictus de Vilallonga, nomine dictae sacrae religionis, protestatus fuit quod dicta sacra religio et pro ea idem illustris fra don Galcerandus de Vilallonga, uti receptor praefatus, non solum re sed animo et corpore praedicta possidere intendebat, de quibus omnibus et singulis ita peractis dictis gestis et secutis illico dictus de Vilallonga, previo nomine, petiit, instavit et requisivit instrumentum publicum confici sibi, dicto nomine, ac dictae sacrae religioni ac aliis cuya intersit fieri, dari, tradi, claudi et liberari, unum et plura, publicum seu publica consimilia instrumenta per me prae et infra scriptum notarium.

Quae furunt acta die, mense, anno et locis, respective, praedictis, presentibus pro testibus nobili don Magino de Vilallonga et Saportella, in villa Mataronis, dioecesis Barchinonae populato, et Petro Roca, botiguerio pannorum lanae, villae Sanctae Columbae de Queralt, ac Theodoro Roca, scriptor, Cervariae, qui vice, etc.

Document 2

1680, juliol, 8. L'Espluga de Francolí

Magí de Vilallonga i Saportella, domiciliat a Mataró, procurador de Galceran de Vilallonga, cavaller de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem i batlliu de

Mallorca, pren possessió, en nom del seu principal, de la comanda de l'Espluga de Francolí i els seus membres a causa de la mort del comanador Josep de Riquer i Vega.

Arxiu Comarcal de la Segarra, Fons Notarial, Cervera, 104, Joan Montaner, *Manual*, 1679-1680, f. 671v.

Dicta die in villa de la Spluga de Francolí, archidioecesis tarraconensis.

Noverint universi quod anno a nativitate Domini milesimo sexcentesimo octuagesimo die vero octava mensis iulii eiusdem anni titulata presente et ad hec vocato, requisito atque rogato Teodoro Roca, scriptore iurato sub me Ioanne Montaner, burgense, apostolica atque regia auctoritatibus notario publico in villa Cervarie, celsonensis dioecesis, populato, infra scripto, et presentibus etiam discreto Iosepho Cabesa, notario ville Montisalbi, archidioecesis tarraconensis, et Hiasinto Vila, cultore, presentis ville Spelunse Francolí, eiusdem archidioecesis tarraconensis, pro testibus ad ista vocatis spesimaliterque et assumptis, illustris et nobilis dominus don Maginus de Vilallonga et Saportella, in villa de Mataró, dioecesis barchinonensis, populatus, procurator ad infra peragenda legitime constitutus et ordinatus et illustre et nobile domino fra don Galserando de Vilallonga, milite magne crucis sacre religionis Divi Ioannis Hierosolimitanensis, baiulio Maioricarum sive batlliu de Mallorca, noviter proviso de encomanda dicte ville Spelunse Francolí et illius membrorum ob mortem illustris et nobilis domini fra don Iosephi de Riquer et Vega, militis dicte sacre religionis Divi Ioannis Hierosolimitanensis, illius ultimi posesoris dicte encomande, per eminentissimum dominum fra don Nicolaum Cotoner, Dey gratia et sacra domo et hospitali Divi Ioannis Hierosolimitanensis, militaris ordinis Sancti Sepulcri magni magistrum, prout aparet cum bullis in pergameno descriptis et continuatis, datis in Malta die XXII mensis martii anni proxime elapsi M DC LXXVIII, firmatis per magnum cancellarium fra don Antonium Brandau et fra don Emanuellem Aries, vicecancellarium, cum sigillo plumbeae cum cordonibus albis canipi impendendo, cum signo de registrata et aliis solemnitatibus in forma solita expeditis, prout de eius procuracione plene constat et de presenti fit ostentio penes discretum Hieronimum Galí, notarium publicum Barchinone, die quinta presentis et currentis mensis iulii, prout idem Galí, notarius supra memoratus suis certificatoriis litteris manuque et signo suis subscriptis et subsignatis fidem facit, dicto nomine constitutus personaliter coram et ante presentiam admodum reverendi fra don Antonii de Ferrer, religiosi saserdotis dicte sacre religionis Divi Ioannis Hierosolimitanensis, prioris de Biure, personaliter reperti in dicta villa Spelunse Francolini, cuiquidem sich personaliter reperti presentat dictas bullas instando et requirendo quod vigore illarum det posesionem dicte ville et encomande Spelunse Francolini et illius membrorum cum omnibus iurisdictionibus civilibus et criminalibus, mero et mixto imperio, cumque omnibus iuribus, redditibus et emolumentis illius, et in continenti dictus reverendus fra don Antonius de Farrer, verbo responendo, dixit quod acceptabat dictas bullas cum debito honore et reverentia et ponebat super illius capite et quod est promptus et paratus ad dandum dictam posesionem ut iusit sibi in dictis bullis et per dictum don Maginum de Vilallonga, nomine dicto, requisitum et in continenti ad instantiam dicti don Magini de Vilallonga, dicto nomine, dictus fra don Antonius de Farrer iussit convocare et congregare baiulus, iurati et singulares dicte ville Spelunse Francolini cum in effectu convocaverunt in platea dicte ville ubi alias pro hisque similibus et aliis negotiis dicte universitatis pertractandis soliti sunt convocari et congregari, in quo quidem convocacione et congregacione fuerunt presentes infra scripti et sequentes: Ioannes Òdena, baiulus, Paulus Guasch, Raphael Boqué, Ioannes Llobera, iurati, Ioannes Tibau, Michael Torres, Paulus Fabregat, Paulus Anguera, Paulus Carniser, Franciscus Palliser, Hieronimus Roig, Raphael Rossell, Paulus Vilar, Iacobus Dittla, Franciscus Poca, Antonius Ioannes Malet, Paulus Forés, Franciscus Martí, Marianus Xambó, Petrus Ioannes Oliver, Ioannes Prats, Iacobus Ioannes Esteve, Iosephus Vallverdú, Franciscus Anguera, omnes singulares et habitores dicte ville Spelunse Francolini sich convocati et congregati, consilium generale tenentes et dictam universitatem representantes, tanquam maiores et sanior pars et plusquam due partes, etc., habitu respectu, etc., de mandato et iussu dicti fra don Antonii de Farrer convocati fuerunt et per ipsum verbo supra dictis notificati sequenti videlisset que lo eminentísim senyor gran mestre de Malta, ab ses bulles ab la forma sòlita expedides, les quals se'ls ensenyen, ha fet mersè de la encomanda de la Spluga de Francolí y sos membres al molt il·lustre y noble senyor fra don Galseran de Vilallonga, cavaller de la gran creu de Sant Joan de Hierusalem, batlliu de Mallorca, de dita encomanda de la Spluga de Francolí y sos membres, ab tota jurisdicció civil y criminal, mer y mitx imperi, delmes, censos y demés drets y pertinències de aquella, per so los mane, inste, interpel·le y requirex li donen

posesió de tots los delmes, censos y demás drets dominicals y de la jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi, y presten sacrament y homanatge de ser bons y llealls vasalls, et in continenti dicti baiulus, iurati et singulares superius convocati et congregati unanimiter et conformiter, verbo respondendo, dixerunt que estan prompts y aparellats en donar dita posesió conforme se'ls és estat demant ab què primer dit senyor don Magí de Vilallonga, en dit nom, los jure tots los privilegis, usos y consuetuts ha dita universitat concedits, et in continenti dictus nobilis don Maginus de Vilallonga, nomine supra dicto, posita manu illius dextera super venera aut cruce quam fert dictus fra don Antonius de Farrer, iuravit ad dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia quecunque privilegia, mores, immunitates et libertates si et in quantum sunt in posesione et de iure observare debentur et postea, sedentes dicti fra don Antonius de Farrer et don Maginus de Vilallonga, dicto nomine, quisque illorum cum quadam chatreda corasea in dicta platea, dictus don Maginus de Vilallonga, nomine sepe dicto, accepit de dicto baiulo baculum e/o la vara de batlle et absque tamen infamie nota revocavit de dicto officio baiuli et uni post alteros, in forma solita, prestiterunt dicto nobili don Magino de Vilallonga, nomine dicto, sacramenta et homagia, promittendo virtute illarum esse boni et lealli vasalli et in signum posesionis decime et aliarum iurium dominicalium dictus Paulus Guasch, iuratus in ordine primus, in presentia supra nominatorum, dedit dicto nobili don Magino de Vilallonga, dicto nomine, quoddam pugnum tritici, aliud ordey, parvas pecunias et quandam amphoram vini.

Item etiam, dictam posesionem continuando et ad alios actus non se divertendo, in presentia supra nominatorum, dictus fra don Antonius de Farrer dedit posesionem dicte ville, in signum cuius, constituti personaliter omnes superius nominati coram portali dicto de la Font, dictus fra don Antonius de Farrer accepit per manum dexteram dicti don Magini de Vilallonga, dicto nomine, et introhivit intus dictum locum, remanendo dictum fra don Antonium de Farrer foras, et dictus don Maginus de Vilallonga, previo nomine, tangit et aperuit ianuas illius.

Item etiam, dictam posesionem continuando et ad alios actus non se deversendo, accepit posesionem de termino dicte ville, in signum cuius, constitutus personaliter extra dicto portale, per inspectionem oculorum etiam, per dictum fra don Antonium de Farrer fuit datum dicto don Magino de Vilallonga quoddam pugnum terre et herbage et spersit per illich in presentiamque supra nominatorum.

Item etiam, dictam posesionem continuando et ad alios actus non se divertendo, accepit posesionem de castro dicte ville Spelunse Francolini in hunc qui sequitur modum simili modo accepit dictus fra don Antonius de Farrer per manum dexteram dicti don Magini de Vilallonga, dicto nomine, et ipsum introhivit in dictum catrum et clausit et aperuit ianuas dicti castri et dictus de Farrer foras remansit, et hoc in presentiam omnium supra nominatorum.

Item etiam, dictam posesionem continuando et ad alios actus non se divertendo, constituti omnes supra vocati et nominati una cum dicto scriptore sub me iurato prefato testibusque predictis in dicta platea, dictus don Maginus de Vilallonga, dicto nomine, accepit posesionem iurisdictionis civilis et criminalis, meri et mixti imperii, in signum cuius silisset iurisdictionis civilis se calsiavit et descalsiavit quendam chirotecam et iurisdictionis criminalis evaginavit quendam ense quem in latere ferebat et evaginatam pre manibus habens, omnes circumstantes alta et intelligibili voce per tres vices vocaverunt et dixerunt: "Visque lo il-lustre y noble senyor fra don Galseran de Vilallonga, cavaller gran creu, balliu de Mallorca, comanador de la encomanda de la Spluga de Francolí y sos membres y axis senyor de dita vila de la Spluga de Francolí y demás llochs de dita encomanda".

Postea autem, dictam posesionem continuando, dictus don Maginus de Vilallonga, dicto nomine, durante suo beneplacito et dicti nobilis principalis sui creavit in baiulum dicte ville dictum Ioannem Òdena et in subbaiulum Iacobum Dittla, dando et tribuendo eisdem talem et tantam facultatem et potestatem qualem et quantam antecessoribus officii baiuli et subbaiuli exherentibus dare et tribuere debent cumque solitis salariis, gratis et perrogativis eis consesis, qui quidem Ioannes Òdena et Iacobus Dilla, baiulus et subbaiulus prefati, accipierunt dictorum officium baiuli et subbaiuli et prestiterunt dicto don Magino de Vilallonga, dicto nomine, sacramentum et homagium ore et manibus commendatum et promisserunt quisque illorum in dicto officio bene et legaliter se habere, iustitiam subditis omni meliori modo ministrabant et omnia alia facerent que ad officium baiuli et subbaiuli pertinet et dictus don Maginus de Vilallonga, dicto nomine, iussit supra dictis iuratis et singularibus quod dicti Òdena et Dittla haberent et reputarent in baiulum et subbaiulum dicte ville et termini Spelunse Francolini. Et protestatus fuit dictus don Maginus de Vilallonga quod non solum re sed animo et corpore dictus nobilis illius principalis possidere intendebat, de quibus omnibus et singulis ita peractis

dictis gestis et secutis tam dictus nobilis don Maginus de Vilallonga, dicto nomine, quam dicti iurati et probi homines dicte ville Spelunse Francolini requisiverunt instrumentum publicum confici eis que ac aliis cuius intersit fieri, dari, tradi, claudi et liberari, unum et plura, publicum seu publica consimilia instrumenta per me pre et infra scriptum notarium.

Que fuerunt acta in dicta villa Spelunse Francolini die, mense, anno ac locis respective predictis, presentibus dicto scriptore sub me iurato et testibus supra dictis ad premissa vocatis specialiterque et assumptis, prout superius continetur.

Dades de l'estudi

Rebuda, novembre 2007; *acceptació*, desembre 2007; *valoració*, Gener Gonzalvo Bou.